

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการศึกษาในปัจจุบันนี้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ไม่เว้นระดับใดก็ตาม มุ่งใหญ่เรียน ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันนั้น คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เมื่อเด็กมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน การที่จะให้เด็กใครใคร่เข้าใจเฉพาะสิ่งที่ครูบอกอธิบายให้ฟัง คงจะไม่เป็นการเพียงพอที่จะตอบสนองความแตกต่างของเด็กได้ สิ่งที่จะช่วยเด็กได้ก็คือ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีเด็กบางประเภทที่ครูจะต้องช่วยสนับสนุนเขาให้มากเป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่เด็กที่เรียนเก่งและเด็กที่เรียนช้ากว่าเด็กปรกติ เด็กพวกแรกจะต้องคิดค้นคว้าบางสิ่งบางอย่างที่ก้าวหน้าไปจากเพื่อนคนอื่น ๆ ถ้าไม่มีแหล่งให้เขาค้นคว้าก็จะเป็นการถ่วงความเจริญทางสมองของเขา และในทางตรงกันข้ามเด็กที่เรียนช้าหรือเรียนไม่ทันเพื่อน นอกจากครูจะต้องช่วยเหลือเอาใจใส่เขาเป็นพิเศษแล้ว ต้องสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เขารู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันเพื่อนด้วย การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อขยายความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากครู เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างยิ่ง สิ่งหนึ่งที่สถาบันศึกษาระดับต่าง ๆ ควรจัดไว้บริการในเรื่องนี้คือ ห้องสมุด ห้องสมุดจึงมีบทบาทในการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษาแทบจะเรียกได้ว่า เป็นหัวใจของการเรียนการสอนหรือเป็นหัวใจของการศึกษา ดังที่ พวา พันธุ์เมฆา กล่าวไว้ว่า "ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา"¹

ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษามาก และนับวันจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกที ดังที่ อดุล รัตตากร ได้เขียนไว้ว่า ห้องสมุดเป็นที่รวมแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

¹ พวา พันธุ์เมฆา, ห้องสมุดโรงเรียน : ทัศนคติและปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, 2525), หน้า 2.

ที่ครูอาจารย์ผู้สอนและนักเรียน นิสิต นักศึกษา เข้ามาค้นคว้าหาความรู้ทุกแขนงวิชาที่มี การเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้น เป็นที่ที่ทุกคนจะเลือกอ่านหนังสือและค้นคว้า หาความรู้ได้โดยอิสระตามความสนใจของแต่ละบุคคล ช่วยใหญ่ไซของสมุดพอใจที่จะอ่าน หนังสือต่าง ๆ โดยไม่รู้สึกจบบสันทำให้มีความรู้กว้างไกล ทันสมัยอยู่เสมอ ช่วยใหญ่ไซมี นิสัยรักการอ่าน รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกคนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ และช่วยใหญ่ไซของสมุดรับรู้ในสมบัติสาธารณะ รู้จักใช้และระวังรักษาอย่าง ถูกต้อง ¹

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญยิ่ง สมัยนี้การเรียนในห้องเรียน แต่อย่างเดียวยังพอไม่ นักเรียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดทันเหตุการณ์และสิ่งแวดลอมในปัจจุบัน จึงจะรู้จักแก้ ปัญหาของตนให้ลุล่วงไซด้วยดี และดำรงชีวิตอยู่ได้โดยราบรื่น ² ห้องสมุดโรงเรียนมี ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน จนกลายเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่ โรงเรียนจะขาดเสียไม่ได้ เพราะเป็นที่ซึ่งนักเรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้อย่างเต็มที่ ³ สมจิตร พรหมเทพ กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันนี้ว่า การเรียนการสอนทุกระดับ การศึกษานั้น ลำพังการพึ่งคำบรรยายจากครู อาจารย์ ผู้สอนในชั้นเรียนแต่อย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอที่จะรอบรู้วิทยาการด้านต่าง ๆ ซึ่งกำลังเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดทั้งในและนอกเวลาเรียนจึง เป็นสิ่ง สำคัญที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์โดยสมบูรณ์ ฉะนั้นห้องสมุดจึงเป็นแหล่งวิทยาการสำคัญยิ่งในการที่จะส่งเสริม ปรับปรุงสังคมในด้าน

¹ ลมูล รัตตากร, การใช้ห้องสมุด, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์, 2522), หน้า 22 - 28.

² กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, ห้องสมุดประถมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504), หน้า 1.

³ Mary Peacock Douglas, The Primary School and Its Service (Paris : Unesco, 1961), p. 1.

การศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ¹ ส่วน แม่นมาส ซวลิต ได้เขียนไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียน เป็นสถานที่ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ช่วยเหลือนักเรียนโดยหัดให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนรักการอ่าน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการหัดให้นักเรียนรู้จักใช้และระวังรักษาหนังสือ ช่วยให้นักเรียนสนใจในหนังสือ และเอกสารและช่วยให้นักเรียนรู้จักรักความสวยงามและความเป็นระเบียบอีกด้วย²

✓ จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ จึงเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอย่างที่สุดที่ครูและนักเรียนใช้พัฒนาการเรียนการสอน โดยครูและนักเรียนสามารถค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูง

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้ให้ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนอย่างมาก โดยได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดไว้ในหลักสูตรกลุ่มทักษะ : ภาษาไทย เพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการสอนนักเรียนให้รู้จักวิธีใช้หนังสือ มุมหนังสือ หรือห้องสมุดตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ได้กำหนดเนื้อหาซึ่งเป็นข้อปฏิบัติในการอ่าน การใช้หนังสือ การใช้มุมหนังสือ หรือห้องสมุด เน้นในเรื่องท่าทางการอ่านหนังสือที่ถูกตอง วิธีเปิดและปิดหนังสือ วิธีพลิกและจับหนังสือ วิธีเก็บและรักษาหนังสือ วิธีปฏิบัติในการใช้มุมหนังสือ ห้องสมุดหรือแหล่งอื่น ๆ และวิธีขอยืมหนังสือ³ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กำหนดเนื้อหาเป็นข้อ

¹ สมจิตร พรหมเทพ, ห้องสมุดและการค้นคว้า (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2520), หน้า 1.

² แม่นมาส ซวลิต, บรรณารักษศาสตร์ ชุดประโยคครูมัธยม (พระนคร : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2507), หน้า 8 - 10.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2520), หน้า 9 - 10.

ปฏิบัติในการอ่าน การใช้ห้องสมุด การใช้มุมหนังสือหรือห้องสมุด เน้นในเรื่องท่าทางที่ถูกต้อง ในขณะที่อ่านหนังสือ การใช้การเก็บรักษาหนังสือและการถนอมหนังสือ วิธีซ่อมหนังสือ วิธีใช้สารบัญ การจัดหนังสือในห้องสมุดและมารยาทในการใช้ห้องสมุด¹ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 -6 เน้นในเรื่อง ข้อปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดและแหล่งความรู้ในคาน การปฏิบัติตนในห้องสมุด การใช้และการเก็บรักษาหนังสือ การรู้จักหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุด การใช้พจนานุกรม การรู้จักเลือกหนังสืออ่าน วิธีปฏิบัติในการใช้มุมหนังสือ ห้องสมุดหรือแหล่งอื่น ๆ มารยาทและข้อปฏิบัติในการขอยืมหนังสือจากห้องสมุด²

ในปัจจุบันนี้การศึกษาก้าวหน้าไปมาก บทบาทของครูก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ครูมิใช่ผู้บอกวิชาความรู้ให้แก่แก่นักเรียนแต่ฝ่ายเดียวแล้ว แต่ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้นักเรียน ได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอีกด้วย³ นอกจากนี้ควรจะทอสอนวิธีใช้หนังสือและห้องสมุดให้แก่แก่นักเรียน และจะต้องหาวิธีชักจูงนักเรียนให้เข้าไปอ่านและศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดหรือขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านพร้อมทั้งต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนในการใช้ห้องสมุด โดยเข้าไปใช้ห้องสมุดสม่ำเสมอและใช้สิทธิพิเศษของความเป็นครูละเมียดระเบียบของห้องสมุด⁴ บทบาทของครูดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของนักการศึกษาซึ่งต่างมีความเห็นตรงกันว่า การสอนโดยการทำครูเป็นผู้บอกหรืออธิบายให้ฟังและนักเรียนเป็นผู้ฟัง แล้วให้ทองบนจุดจำนั้นให้ผลทางการศึกษาน้อยกว่าการให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะแนวทางให้ ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงพยายามฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักอ่านหนังสือหลาย ๆ เล่ม นอกเหนือไปจากหนังสือแบบเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้เสริมความรู้ ความเข้าใจ และขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางออกไป เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องและรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สถานที่ที่นักเรียนจะหาอ่านหนังสือได้อย่างกว้างขวางคือห้องสมุด-

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29 -30.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 55 -56.

³ ทวี มุขระโกษา และชลัช ลียะวิธ, บรรณารักษศาสตร์ (นครหลวงกรุง-เทพธนบุรี : โรงพิมพ์สุนทรกิจการพิมพ์, 2515), หน้า 41.

⁴ ศรีทอง สีหาพงศ์, คู่มือครูบรรณารักษ์ (พระนคร : โรงพิมพ์เฟื่องนคร, 2513), หน้า 21.

โรงเรียน เพราะฉะนั้นทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนจึงมีความเห็นพ้องกันว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการอันยิ่งใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นต่อการศึกษายุคปัจจุบัน เนื่องจากเหตุนี้เองจึงทำให้ทุกโรงเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะจัดตั้งห้องสมุด และปรับปรุงห้องสมุดในโรงเรียนของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้เพราะพิจารณาเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อย่างมาก จึงได้กำหนดนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดโรงเรียนไว้ในแผนนโยบายการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ¹ และเพื่อสนองนโยบายดังกล่าวนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดให้มีโครงการจัดทำมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนขึ้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) โดยจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซื้อหนังสือให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมโรงเรียนให้จัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือสำหรับนักเรียน ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์²

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญจังหวัดหนึ่ง เพราะเป็นศูนย์กลางการค้า การคมนาคมและการศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยครู โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525), หน้า 20.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่เปิดสอนระดับต่าง ๆ 34 โรง โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2 โรง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 24 โรง โรงเรียนสังกัดเทศบาล 4 โรง โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 257 โรง ซึ่งในขณะนี้โรงเรียนทุกสังกัดในจังหวัดนครปฐม กำลังตื่นตัวในเรื่องการจัดห้องสมุดและการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ได้มีการตื่นตัวในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ได้มีนโยบายสนับสนุนให้โรงเรียนจัดห้องสมุดและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเร่งรัดให้ทุกโรงเรียนปรับปรุงห้องสมุดที่มีอยู่แล้วให้ไ้มาตรฐานที่ดี¹ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าและทำงานร่วมกัน และเพื่อให้บรรลุตามแนวนโยบายดังกล่าวนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมจึงได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียนขึ้นด้วย เพื่อช่วยเหลือให้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งวิชาและให้บริการแก่ครูและนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนอีกหลายโรงที่ไม่สามารถจัดห้องสมุดและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นไปตามแนวนโยบายและตามวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมได้ ทั้งนี้เนื่องจากเกิดปัญหาในการจัดห้องสมุดและการดำเนินงานห้องสมุดหลายประการ ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพของห้องสมุดลดลง ครูและนักเรียนได้รับประโยชน์จากการใช้ห้องสมุดโรงเรียนได้ไม่เต็มที่

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจอย่างมากในเรื่องคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ใครที่จะศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด-

¹ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม, วันประถมศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธีรพงษ์การพิมพ์, 2525), หน้า 12.

นครปฐม เพื่อต้องการทราบสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อต้องการทราบปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา โดยจะให้นำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือโรงเรียนในสังกัดและใช้เป็นแนวทางในการจัดและปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ให้เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าต่อการศึกษามาก และให้มีสภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในค่าน สถาน ที่ ครุภัณฑ์ วัสดุสิ่งพิมพ์ บุคลากร การเงิน บริการและกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมในค่าน สถาน ที่ ครุภัณฑ์ วัสดุสิ่งพิมพ์ บุคลากร การเงิน และค่านผู้ใช้ห้องสมุด
2. ศึกษาเฉพาะสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมในค่าน สถาน ที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การสอน วัสดุสิ่งพิมพ์ บุคลากร การให้บริการ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน
3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2525 จำนวน 462 คน ประกอบด้วยครู 154 คน ผู้บริหารโรงเรียน 154 คน และครูบรรณารักษ์ 154 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาคนคว้าเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จากหนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง สัมภาษณ์ครู ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อศึกษา ขอบเขตของปัญหาและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับ ครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับ ปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็น แบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขแล้วนำไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบในรายละเอียดของ เนื้อหาและภาษา ที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครู ผู้บริหาร โรงเรียนและครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน เป็นครู 10 คน ผู้บริหาร-โรงเรียน 10 คน และครูบรรณารักษ์ 10 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นครูผู้บริหาร โรงเรียนและครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 462 คน เป็นครู 154 คน ผู้บริหารโรงเรียน 154 คน และ ครูบรรณารักษ์ 154 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 257 โรง โดยขอความร่วมมือจาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอให้ส่งแบบสอบถามไปยังครู ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูบรรณารักษ์ที่เป็นตัวอย่างประชากร และขอความร่วมมือจากครู ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ให้ส่งแบบสอบถามคืนที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ โดย

ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอตาม
วันและเวลาที่กำหนดไว้

6. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้คืน มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ
ทางสถิติแบบร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
แล้วแปลความหมายค่าสถิติที่ได้ โดยนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

7. สรุปผลการวิจัย และเสนอแนะ

ขอตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่า ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยตอบแบบสอบถามด้วย
ความจริงใจ และให้ความร่วมมือด้วยดี ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจึงเป็นที่เชื่อถือได้

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะมีการสัมภาษณ์หรือสนทนาแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกับครู ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ที่เป็นตัวอย่างประชากร
ทุกคนและควรจะได้มีการเข้าไปสังเกตสภาพห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร
ทุกโรงประกอบด้วย เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ขึ้นและตรงกันสภาพความเป็นจริงมาก
ยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากมีความจำกัดในเรื่องที่จะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของตัวอย่าง-
ประชากรและการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยจึงได้
เลือกสัมภาษณ์หรือสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์
ที่เป็นตัวอย่างประชากรได้เป็นบางคน และได้เข้าไปสังเกตสภาพห้องสมุดโรงเรียนที่เป็น
ตัวอย่างประชากรได้เป็นบางโรงเรียนเท่านั้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง การจัดและการบริหารงานห้อง-
สมุดโรงเรียนประถมศึกษา

มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง มาตรฐานขั้นต่ำของห้อง-
สมุดโรงเรียนประถมศึกษา ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดมาตรฐาน

ชั้นคำของห้องสมุดโรงเรียน ลงวันที่ 12 กันยายน 2514

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. ได้ทราบปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม รวมทั้งได้ทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์จัดและปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ให้มีคุณภาพดีและเกิดปัญหาน้อยที่สุด
3. ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ตามลำดับความสำคัญและตามกำลังงบประมาณ เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนมีสภาพดีได้มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่แท้จริงของนักเรียนและครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย